

ԿՐԹԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼ_ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ
ԽՈՒՄԲ՝ ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ և ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱԾԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

ԿԱՏԱՐՈՂ՝ ԾՈՎԻՆԱՐ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՂԵԿԱՎԱՐ՝ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՍԱՐՈՒԽԱՆՅԱՆ

2022թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ
- ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ
- ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ և ՄԵԹՈԴԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆ ՈՒ ԱԾԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՔԱՅԼԱԾԱՐԸ
- ԱՄՓՈՓՈՒՄ
- ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Նախագծային ուսուցման մեթոդը ուսումնաճանաչողական և համատեղ աշխատանքի կազմակերպման ձև է, որում ներգրավված են դասավանդողներն ու ուսումնառուները: Ուսումնական նախագծերը նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում սեփական հնարավորությունները ճանաչելու և զարգացնելու համար: Նախագծային մեթոդը կարող է հարմարեցվել տարբեր միջավայրերի և նպատակների: Այն արդյունավետ է և դասարանային, և արտադասարանային աշխատանքների ժամանակ: Նախագծային ուսուցումը դասավանդողի/դասավանդողների և սովորողի/սովորողների համատեղ կրթական գործունեությունն է, որը նպատակաուղղված է որևէ հիմնախնդրի/հիմնախնդիրների տեսական և/կամ գործնական լուծմանը: այս նպատակով ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերած փորձն ու գիտելիքը կիրառվում են պրակտիկ գործողությունների մեջ՝ իրագործելու որևէ գործնական գաղափար կամ խնդիր: Մանկավարժական նախագծային մեթոդն ուսման հատուկ եղանակ է, որը կենտրոնանում է որևէ խնդրի շուրջ: Առաջադրանքը ոչ միայն խնդիրն ընտրելը կամ այն լուծելն է, այլև դրան իրական կյանքում սերտորեն փոխկապակցված հնարավորինս շատ հայեցակետեր բացահայտելն է:

Մանկավարժության մեջ նախագծերի մեթոդը ստեղծվել է 20-րդ դարի սկզբին: Այն կոչվել է նաև պրոբլեմների մեթոդ և կապված է ամերիկացի փիլիսոփա և մանկավարժ Ջոն Դյուլիի գաղափարների հետ: Վերջինս գտնում էր, որ դպրոցը պետք է կազմակերպի սովորողների ակտիվ և նպատակամետ ուսումնական գործունեություն՝ հաշվի առնելով նրանց անհատական հետաքրքրությունները: Երեխաները պետք է գիտակցեն, որ իրենց ձեռք բերած գիտելիքները պետք են գալու կյանքում:

Դյուլին պնդում էր, որ երեխայի կյանքը ապագա կյանքը ապագա կյանքի նախապատրաստությունն է, այլ լիարժեք կյանք: Նա ասում էր կրթությունը չպետք է տա այնպիսի գիտելիքներ, որոնք հետագայում են նրան պետք գալու, այլ տա այնպիսի գիտելիքներ, որոնք անհրաժեշտ են երեխային այսօր:

Նախագծային ուսուցման միջոցով ստացած ամեն գիտելիք կամ հմտություն լիովին համապատասխանում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կրթության չորս

գերակայությունների տրամաբանությանը՝ սովորել իմանալու համար, սովորել կիրառելու համար, սովորել լինելու համար, սովորել միասին ապրելու համար:

Մեթոդն այժմ կիրառվում է ԱՄՆ-ում, Մեծ Բրիտանիայում, Ֆինլանդիայում, Իսրայելում, Բրազիլիայում, ԳԴՀ-ում ՌԴ-ում և մի շարք այլ երկրներում: Հայաստանում՝ «Մխիթար Սեբաստացի» կրթահամալիրում, հեղինակային կրթական ծրագիրն իրականացվում է Նախագծային ուսուցման ձևով:

Անհրաժեշտ է, որ ուսուցիչը գիտակցի համագործակցության և տարբերակման կարևորությունը: Ուսուցիչը չպետք է լինի «բոլոր տեղեկությունների և գիտելիքների աղբյուր», նա պետք է մնա գրեթե աննկատ և ղեկավարի աշակերտների աշխատանքն անուղղակի կերպով: Աշխատանքի համագործակցային կամ տարբերակված բնույթը չպետք է դժվարություններ կայացնի կամ հոգնեցուցիչ լինի ուսուցչի համար:

Դասավանդման նախագծային եղանակը կարող է արդյունավետ լինել միայն այն դեպքում, երբ ուսուցիչը կարողանում է հետամուտ լինել դրան և իրագործել ուսուցման այս բամամակարդակ գործընթացը: Նրա գիտելիքների «հարմարեցումը» աշակերտների հմտություններին մեծ փորձառություն և տեսական գիտելիքներ է պահանջում:

Յուրաքանչյուր նախագիծ յուրօրինակ և անվերջ է, քանի որ խնդիրները վերացական հասկացություններ չեն, այլ վերցված են իրականությունից: Չկա երկու նմանատիպ նախագիծ, քանի որ մասնակից աշակերտները, ուսուցիչները և հանգամանքները մշտապես տարբեր են: Նախագծային մեթոդը պահանջում է աշակերտների աշխատանքի գիտակցված ծրագրում:

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՈՒՄՈՒՑՄԱՆ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ասեք ինձ և ես կմոռանամ,

սովորեցրեք ինձ և ես կհիշեմ,

մասնակից դարձեք ինձ և ես կսովորեմ:

Բենջամին Ֆրանկլին

Նախագծերի մեթոդի հիմքում ընկած է սովորողների իմացական կարողությունների զարգացումը, ինքնուրուիյն գիտելիքներ ձեռք բերելու և գործնականում օգտագործելու տեղեկատվական տարածության մեջ կողմնորոշվելու և ստացած տեղեկությամբ քննադատորեն իմաստավորելու կարողությունները: Մեթոդն ունի արագմատիկ ուղղվածություն դեպի արդյունքը, ինչը պիտի ստացվի այս կամ այն տեսական կամ գործնական բնույթի պրոբլեմի լուծումից:

Նախագծի թեմաներն ընտրելիս պետք է հաշվի առնել, թե ինչքան կլինի սովորողների լրացուցիչ բեռնվածությունը, չի՞ հանգեցնի այն ընդհանուր ուսումնական գործընթացի խախտմանը: Պետք է նախապես գնահատել նաև առկա նյութական և տեղեկատվական ռեսուրսները: Թեմաները հնարավորինս պետք է համապատասխանեն ուսումնական գործընթացի նպատակադրումներին: Նաև պետք է հաշվի առնել իրականացնողների ինտելեկտուալ, հոգեբանական և տեխնիկական հնարավորությունները:

Այսինքն՝ ընտրվում է պրոբլեմային տիրույթը, դրվում է խնդիր, որոշվում է ստեղծվող արժեքի վերջնական տեսքը, նրա ուսումնական նշանակությունը և թիրախային օգտագործողները, ձևավորվում է նախագծողների կազմը, բաշխվում են պարտականությունները՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուրի հնարավորությունները: Այնուհետև կատարվում է նախագծի բովանդակության ստուգում, գնահատվում է մոտավոր ծավալը, մանրամասվում է այն, ճշգրտվում է յուրաքանչյուր մասնակցի դերը, իրականացման ժամկետը, որոշվում են նյութական անհրաժեշտ ծախսերը:

Նախագծային աշխատանքը հետաքրքիր է նաև նրանով, որ ընդհանուր գործ կատարելիս սովորողներն էլ ավելի են մտերմանում, փորձում են օգտակար լինել իրար, ընկերանում են, իրար ուսումնասիրում-բացահայտում են, իրարից սովորում են, գնահատում են «ընկերություն» կոչվածը, հասկանում են դրա առավելությունները: Մի խոսքով՝ նախագծի վրա աշխատելու ընթացքում առավել ցայտուն են դառնում սովորողի ունակությունները: Նախագծային աշխատանքները լավ հնարավորություն են տալիս վերահսկել սովորողների վարքն ու մտավոր գործունեությունը, բազմակողմանիորեն ճանաչել նրանց, քանի որ հաջողված ինքնուրույն ստեղծագործական որոնումը գիտելիքների խոր յուրացման և անձի ստեղծագործական զարգացման ցուցանիշ է: Այստեղ գիտելիքները դրսևորվում են ոչ ստանդարտ, նոր իրադրություններում և սովորողներն օգտագործում են տարբեր կրթական բնագավառներից իրենց ձեռք բերած գիտելիքները: Նման գործունեության մեջ դրսևորվում է ուսումնական աշխատանքի հանդեպ սովորողների անձնային վերաբերմունքի մակարդակը, դրսևորվում են թիմով աշխատելու կարողությունները, աշխատանքի որակի համար իր վրա պատասխանատվություն վերցնելու կամքը: Սովորողները դրսևորվում են նախաձեռնություն և ինքնուրույնություն, նրանք սկսում են կայանալ որպես անձ՝ ընդունակ կյանքում ակտիվ գործունեության:

Նոր գիտելիքների ձեռքբերման արագությունը նույնպես մեծանում է: Դպրոցը չի կարող թարմացնել իր բովանդակությունը կրթական ծրագրերով մեծացնել դրա ծավալը: Եվ եթե այն կենտրոնացած մնա պատրաստի գիտելիքների փոխանցման վրա, ապա այն անխուսափելիորեն ավելի ու ավելի հնացած գիտելիքներ կհեռարձակի աշխարհի մասին: Հետևաբար, բնականաբար խնդիր է դրված դպրոցականներին սովորեցնել ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ, զարգացնել իրենց ճանաչողական հմտությունները: Անշուշտ, կարևոր է զարգացնել աշակերտների՝ իրականությունը ճանաչելու կարողությունը, բայց դա բավարար չէ նրանց լիարժեք կրթության համար:

Դպրոցն ավարտելը ընկնում է կյանքի վաղ շրջանի վրա, որը նախորդում է անձի վաղ հասունություն մտնելուն: Դպրոցը թողնելիս երիտասարդ տղամարդը կամ աղջիկը պետք է սկսեն նոր կյանքի գործունեություն կառուցել, և անհրաժեշտ է, որ նրանք կարողանան դա իմաստալից անել: Տղաներից և

աղջիկներից պահանջվում է ոչ միայն ակտիվ լինել, այլ որոնել իրենց շրջապատող աշխարհի ընկալմամբ, որոշումներ կայացնել ոչ միայն ինտուիցիայի, զգացմունքների կամ հայտնի «գուցե» -ի հիման վրա, այլև տրամաբանորեն կշռադատելով կողմերն ու թերությունները, կարողանալ արդյունավետ հաղորդակցվել այլ մարդկանց հետ:

Խնդիրն ավելի է բարդանում նրանով, որ այսօրվա արագ փոփոխվող պայմաններում անհրաժեշտ է կատարել սեփական ճանապարհի ընտրությունը՝ կենտրոնանալով ոչ այնքան այսօրվա, որքան վաղվա օրվա վրա, և դրա համար անհրաժեշտ է կանխատեսել կարիքներն ու հնարավորություններն ապագայի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակում: Այսպիսով, դպրոցի շրջանավարտը հայտնվում է իր ապագայի վերաբերյալ ինքնորոշման իրավիճակում: Համապատասխան ինքնորոշումը կյանքի հաջորդ փուլին նորմալ անցնելու ամենակարեւոր պայմանն է: Բայց հենց այս խնդրի լուծման ժամանակ է, որ ժամանակակից դպրոցի շրջանավարտներն ամենամեծ դժվարություններն են ապրում:

Կյանքի ուղի ընտրելը միակ դժվար խնդիրը չէ, որը յուրաքանչյուր մարդ պետք է լուծի: Կյանքի ընթացքում մարդիկ պետք է բազմաթիվ որոշումներ կայացնեն՝ ինչպես վարվել տվյալ իրավիճակում, ինչ գործողություններ պետք է ձեռնարկվեն և այլն: Շատ դեպքերում, սեփական կամ ուրիշի փորձին ապավինելը չի կարող բավականաչափ հուսալի հիմք լինել նոր պայմաններում կենսական խնդիրների լուծման համար: Հետևաբար, նրանք, ովքեր չգիտեն, թե ինչպես վերլուծել ոչ ստանդարտ իրավիճակները և ծրագրել իրենց գործողությունները դրանցում, հաճախ սխալ որոշումներ են կայացնում և չեն հասնում նրան, ինչին ձգտում են: Այստեղ շախմատը լավ օրինակ է: Խաղացողի կատարած յուրաքանչյուր քայլ որոշում է, այսինքն. ընտրություն տարբեր հնարավոր տարբերակներից: Մարդը կարող է շախմատ խաղալ ամբողջ կյանքում, բայց միայն գործնական փորձի հիման վրա նա չի հասնի բարձր մակարդակի հմտությունների, այսինքն. չի սովորի լավ որոշումներ կայացնել: Մինևույն ժամանակ, շախմատի դպրոցների 12-14 տարեկան աշակերտները, ովքեր սովորել են խաղի տեսություն, հաճախ հասնում են վարպետության մակարդակի: Շախմատ խաղալու մշակութային եղանակներին տիրապետելը հանգեցնում է տվյալ ոլորտում գործողությունները վերլուծելու և

պլանավորելու կարողության զարգացմանը: Այնուամենայնիվ, շախմատում լավ որոշումներ կայացնել չի նշանակում, որ կարող ես կյանքում լավ որոշումներ կայացնել: Սրանք տարբեր «խաղեր» են:

Իր կյանքի արդյունավետ սուբյեկտ լինելու համար մարդուն պետք է ոչ միայն իրականության լավ պատկերացում ունենալ, այլև այս իրականության մեջ կողմնորոշվելու զարգացած ունակություն: Այս ունակությունը կոչվում է գործնական բանականություն:

Գործնական հետախուզությունը մտածողության հատուկ տեսակ է, որը հնարավորություն է տալիս մարդուն համարժեքորեն հասկանալ իր կյանքում առաջացած իրավիճակները, նպատակներ դնել գործնական գործողությունների համար, պլանավորել դրանց ձեռքբերումները, որոշումներ կայացնել գործողությունների ընթացքում, կանխատեսել և գնահատել դրանց հնարավոր հետևանքները: Գործնական հետախուզությունը մարդու մեջ զարգանում է ողջ կյանքի ընթացքում: Այնուամենայնիվ, երբ այն զարգանում է միայն փորձի հիման վրա, այսինքն՝ փորձության և սխալի միջոցով, այն չի հասնում զարգացման բարձր մակարդակի: Սովորելու համար, թե ինչպես պետք է նպատակներ դնել, դրանց հասնելու ծրագրեր մշակել, գնահատել և արդյունավետ որոշումներ կայացնել, դուք պետք է ներգրավվեք գործնական խնդիրների լուծման մեջ և զարգացնեք անհրաժեշտ ինտելեկտուալ հմտությունները: Լավագույն հնարավորություն դրա համար ապահովում է նախագծային ուսուցում ծրագրի գործունեությունը: Այն մշակել է խնդիրներ առաջադրելու և լուծելու ունիվերսալ միջոցներ: Այս գործիքների ներառումը և յուրացումը հնարավորություն կտա սովորողներին զարգացնել կենսական հմտություններ:

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ և ՄԵԹՈԴԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆ ՈՒ ԱԾԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՔԱՅԼԱԾԱՐԸ

Նախագծային աշխատանքի ընթացքը: Ինչպես սկսել նախագիծը

Նախագիծը սկսվում է մասնակիցների մոտիվացիայից: Մասնակիցներին հնարավորություն տվեք զգալու՝ ինչ ասել է իսկական թիմ, գրի առեք և քննարկեք յուրաքանչյուր մասնակցի արտահայտած գաղափար կամ միտք: Նախագծային աշխատանքներ իրականացնելու ընթացքում այդ երկխոսությունը անհրաժեշտ պայման է:

Սովորողի կարծիքը հաշվի առնելը սկզբունք է, որն **անպայման** հարկավոր է հաշվի առնել: անհրաժեշտ ենք համարում սովորողների հետ միասին աշխատանքային ուղեցույց ստեղծելը՝ համատեղ ստեղծված աշխատանքային կանոնների համաձայն: Աշխատանքի ընթացքում առաջացած դժվարությունները հաղթահարելիս ընդհանուր համաձայնության պետք է գալ: Հաշվի առնելով մասնակիցների նախասիրություններն ու բնական հատկությունները՝ կատարում ենք աշխատանքի **հնարավորինս հստակ** բաժանում:

Նախագծի ղեկավարը կատարում է նախագծի նախնական պլանավորում, ապահովում է առաջնային գիտելիք պարունակող տեղեկատվությունը, որը կողմնորոշում է սովորողներին՝ ինչպես, ինչ ուղղությամբ սկսել աշխատանքը, տալիս է համացանցային հղումներ, գրքերի անուններ և այլ անհրաժեշտ նախնական տեղեկություն: Հետևում է նախագծի աշխատանքի ընթացքին և ավարտին է հասցնում նախագիծը՝ վերջնական արտադրանքի տեսքով:

Առարկայական ուսուցիչն ապահովում է մասնագիտական խորհրդատվություն սովորողին: Օգնում է որոնել տեղեկատվական գրականություն, այլ նյութեր, մեդիանյութեր, օգնում է կոնկրետ հարցեր լուծելիս առաջացած դժվարությունները հաղթահարել, փոխանցել

համապատասխան հմտություններ: Օրինակ՝ «Հովհաննես Շիրազ» նախագծի աշխատանքի ընթացքում, երբ աշակերտները առաջադրանք ստանան Շիրազի կտակի բովանդակության մասին, կարիք կզգացվեց դիմելու իրավաբան մասնագետի խորհրդատվությանը:

Նախագծային ուսուցման հիմնական նպատակներն են

1. Նպաստել յուրաքանչյուր մասնակցի ինքնագնահատականի բարձրացմանը՝

- Հնարավորություն ստեղծել, որ յուրաքանչյուրն իրեն տեսնի որպես ընդունակ և իրազեկ անհատականություն:
- Մասնակցի մոտ զարգացնել իր և մյուսների դրական կերպարը:
- Սովորողի մոտ ձևավորել իրեն և մյուսներին ստույգորեն գնահատելու հմտություն:
- Ոգեշնչել սովորողներին՝ զարգացնելու կարողությունների «Համագործակցություն» համակարգը:
- Ապահովել սովորողի քննադատական մտածողության զարգացման մեխանիզմը, դրված խնդիրը լուծելու ուղիների որոնման հմտության ձևավորումը:
- Չարգացնել սովորողների հետազոտական կարողությունները (բացահայտել հիմնախնդիրը, հավաքել անհրաժեշտ տեղեկություններ, դիտարկել գործընթացները, ձևակերպել վարկածներ, ընդհանրացնել և այլն) և վերլուծական մտածողությունը:

Նախագծերն ունեն հետևյալ տիպաբանական հատկանիշները՝

- ❖ ըստ սովորողների գերակշռող գործունեության (առարկայորեն կողմնորոշված, հետազոտական, ստեղծագործական, տեղեկատվական, դերային),
- ❖ ըստ բովանդակության (միջառարկայական և մոնոնախագծեր),
- ❖ ըստ հարաբերությունների բնույթի (ներդասարանային, միջդասարանային, տարածաշրջանային, համապետական, միջազգային)
- ❖ ըստ տևողության (մինի-նախագծեր՝ մինչև մեկ շաբաթ, կարճաժամկետ՝ մինչև մեկ ամիս, միջնաժամկետ՝ մինչև վեց ամիս, երկարաժամկետ՝ կես տարուց ավելի),

❖ ըստ մասնակիցների թվի (անհատական, խմբային, միջխմբային):

Նախագծային ուսուցում կազմակերպելիս հարկ է ապահովել նախագծի իրականացման փուլերի ճիշտ հերթագայությունը և նրանց հատկացվելիք ժամանակի իրատեսական համամասնությունը:

Նախագծային աշխատանքի փուլերն են՝

- Նպատակադրում
- Նախագծային թեմայի ընտրություն
- Թեմայի տրոհում ենթաթեմաների
- Գործունեության տարբերակների քննարկում,
- միջոցների և եղանակների ընտրություն
- Պարտականությունների բաշխում
- Նախաձեռնող խմբերի ձևավորում
- Ինքնակրթություն և գիտելիքների
- Տեղեկատվությունների քննարկում, մշակում արդիականացում
- Հետազոտական գործունեություն
- Տեղեկատվության հավաքագրում
- Արդյունքների ընդհանրացում և եզրակացություններ
- Թեմայի վերաբերյալ եզրահանգումների ձևակերպում
- Հետազոտական հաշվետվության նախապատրաստում
- Արդյունքների հանրայնացում
- Հաջողությունների և սխալների վերլուծություն
- Շտկողական գործունեություն
- Նախագծի հրապարակային պաշտպանություն(պրեզենտացիա)

Նախագծային աշխատանքի առաջին փուլ

Ստեղծվում են աշխատանքային խմբեր: Նախագիծը իրականացնում են խմբով, անդամների միջև աշխատանքի բաժանում է լինում, խումբը ունենում է ղեկավար, որը նաև համակարգում է մյուսների աշխատանքը: Նախագծի կատարումը վերահսկելու համար կազմում են աշխատանքային ժամանակացույց՝ միջանկյալ արդյունքներով:

- ❖ գրանցվում են արդյունքին ներկայացվող պահանջները.
- ❖ նախագծի խնդիրները արդյունքին հասնելու ճանապարհին հանդիպող դժվարություններն են:

Աշխատանքի երկրորդ փուլ

- նախագծի իրականացման ընթացքում կատարվում են հետազոտական աշխատանքներ
- նախագծի արդյունքի ներկայացում (արդյունքը պետք է ունենա հասարակական արժեք
- աշխատանքների գնահատում
- ստացված արդյունքի համապատասխանությունը սկզբնական պահանջներին:
- **Աշխատանքի երրորդ փուլ**
- նախագիծը ենթադրում է վերանայում
- ծրագրի կիրառման արդյունքում նկատված թերությունների, ստացված դիտողությունների, առաջարկությունների քննարկում և համապատասխան փոփոխությունների կատարում

Կատարված աշխատանքի ներկայացում

Սովորողը պիտի կարողանա ներկայանալ և ներկայացնել.

- համառոտ նկարագրել կատարված աշխատանքը՝ ինչ խնդիր են դրել, ինչու են ընտրել հենց այդ թեման, ինչպիսին է աշխատանքի արդյունքը, որն է նախագծի արդյունավետությունը.

- խոսել նախագծի ընթացքում ծագած դժվարությունների և աջակցությունների մասին. պետք է հիմնավորել՝ աշխատանքի ընթացքում ինչն են համարում անարդյունավետ, իսկ ինչը՝ օգտակար.
- վերաբերմունք արտահայտել՝ կոնկրետ ներկայացնողի համար որքանով է օգտակար այդ նախագծին մասնակցելը, ինչ սովորեց, ինչը ճշտեց, ինչ է կարողանում ավելի լավ անել աշխատանքը կատարելուց հետո, ինչը ինքը կկիրառի հետագայում: Ստացված արդյունքները կարելի է ներկայացնել կամ էլեկտրոնային տեսքով, կամ սովորական գեկուցման՝ պաստառներով ու լուսանկարներով: Եթե նախագծի իրականացման արդյունքում ստեղծվել է ինչ-որ սարք, ապա պետք է ցուցադրվի այն և նրա շուրջ աշխատանքը: Ցանկալի է, որ շնորհանդեսին մասնակցեն բոլոր մասնակիցները և ակտիվորեն ներգրավվեն բանավեճում, հարց ու պատասխաններում, կարծիքների փոխանակմանը և այլն:

Իրական նախագծային աշխատանքի արդյունքում սովորողները ձեռքբերում պիտի ունենան՝ միասին ստեղծելով շոշափելի արդյունք:

Դասավանդողը սովորողների հետ միասին, նախագծերի արդյունքում, ուսումնական տարվա ընթացքում ստեղծում է ուսումնական նյութեր, առաջադրանքների և հարցաշարերի շտեմարան, ուղեցույցներ, ուսումնական մեդիափաթեթներ, ուսուցման այլ նյութեր, տեսանյութեր՝ դրանք հրապարակելով բլոգում, որպեսզի հասանելի լինի բոլորին:

Ծրագրումը կատարվում է երկու տարբեր մակարդակներով:

Առաջին մակարդակը վերաբերում է ամբողջ գործընթացին, որի ընթացքում նախատեսվում է, որ աշակերտին կներկայացվեն որոշակի գիտելիքներ և կզարգացվեն որոշակի կարողություններ:

Երկրորդ մակարդակը ենթադրում է անհատական նախագծերի ծրագրում, որի համար անհրաժեշտ է ուսուցչի կողմից շահագրգռվածություն և օժանդակության ցուաբերում: Անհրաժեշտ է նշել, որ այս դեպքում խոսքի հմտությունները գերիշխող չեն, և տարբեր կարողություններ ունեցող

աշակերտներ հավասարապես մասնակցում են համատեղ ընտրված խնդրի լուծմանը:

Թեև ուսուցիչներն ու աշակերտները շարունակում են տարբեր դերակատարում ունենալ, այս մեթոդի աշխատանքների իրականացման համագործակցային բնույթն ապահովվում է նրանով որ ուսուցչի ղեկավարման դերն աննշան է, նա գործում է գրեթե աննկատ, իսկ համագործակցությունն իրականացվում է միայն համատեղ պլանավորման, գործողությունների և գնահատման միջոցով: Առաջադրանքների բազմազանությունն աշակերտներին հնարավորություն է տալիս դրանց մասնակցելու տարբեր ձևերով: Աշակերտները կարող են ընտրել աշխատանքի իրենց բաժինը՝ ըստ իրենց նախկին փորձի, ունակությունների և հավակնությունների, առանց ուսուցչի կողմից որևէ մեթոդաբանության կիրառման:

Ուսուցիչներս երբեմն մեր աշակերտների վստահությունը և անկախությունը թերի ենք դարձնում՝ նրանց փակ հարցեր տալով, քննարկումներ չկազմակերպելով, նախաձեռնությունները ճնշելով:

Որպեսզի աշակերտները նախագիծը համարեն իրենց սեփականը, համագործակցեն իրենց խմբի աշակերտների հետ նախագիծը ավարտին հասցնելու համար, անհրաժեշտ է, որ նրանք ունենան ձեռներեցի մտածողություն: Իսկ ինչ է դա նշանակում:

Ձեռներեցը միայն այն մարդը չէ, որ ձգտում է փող աշխատել:

- Ձեռներեցները այն մարդիկ են, որ հասկանում են, որ աշխատրից անսահման է և բոլորը ունեն մեծ հնարավորություններ բարելավելու, փոփոխելու և նորարարության:
- Ձեռնարկատիրական մտածողությունը սովորել կարողանալու համար խնդիրը լուծելու, բարելավումներ կատարելու, ռիսկի գնալու պատրաստակամությունն է, ուստի կարող ենք աշխատանքն սկսելուց առաջ միասին մշակել աշխատանքային կանոններ, ինչպես՝
 1. Եղիր նախաձեռնող:
 2. Եղիր ստեղծագործող և նորարար:
 3. Եղիր խիզախ:

4. Եղիր սովորող ամբողջ կյանքի ընթացքում:
5. Մի վախեցիկ սխալվել:
6. Եղիր ինքնակառավարվող և անկախ:
7. Եղիր պատասխանատու:
8. Ունեցի դրական վերաբերմունք:

Նախագծային այս մեթոդն առաջարկում է ավելին, քան ավանդական կրթության և դպրոցի շրջանակը: Այն կենտրոնանում է առօրյա կյանքի խնդիրների վրա և կարևորում մասնակիցների փորձառությունը:

Նախագծի արտաքին գնահատումը

Նախագիծը կարելի է գնահատել հետևյալ պարամետրերով.

- առաջադրված պրոբլեմների արդիականությունը ու կարևորությունը, նրանց համապատասխանությունը ուսումնասիրվող թեմային
- օգտագործվող հետազոտական մեթոդների և ստացված արդյունքների մշակման մեթոդների ճիշտ ընտրությունը
- մասնակիցների ակտիվությունը՝ իրենց անհատական հնարավորություններին համապատասխան
- կայացվող վճիռների կոլեկտիվ բնույթը
- հաղորդակցության և փոխօգնության բնույթը
- պրոբլեմի մեջ թափանցելու անհրաժեշտ և բավարար խորությունը, միջառարկայական գիտելիքների օգտագործումը
- իրականացրած լուծումների ապացուցելիությունը, սեփական եզրակացությունները փաստարկելու կարողությունը
- իրականացված նախագծի արդյունքների ձևավորման գեղագիտական կողմը

Գնահատման ժամանակ կարող ենք կիրառել ռուբրիկ: Ռուբրիկը գնահատման գործիք է, որը օգտագործվում է և թվանշանային և ուսուցողական գնահատման ժամանակ: Ռուբրիկները հարմար են

օգտագործել ինքնագնահատման և գույգով գնահատման ժամանակ:
Ստորև ներկայացվող ռուբիկը բաղկացած է 4 մասից:

- Առաջին մասը գնահատման նկարագրությունն է:
- Երկրորդ մասը գործողությունների նկարագրություններն են:
- Երրորդ մասը հաջողությունների տեսակների սանդղակն է:
Սանդղակը երեքաստիճան ունի, որովհետև որքան շատ են աստիճանները այնքան դժվար է կատարել գնահատումը:
- Չորրորդ մասը յուրաքանչյուր գործողության հաջողության նկարագրություններն են ըստ սանդղակի աստիճանների:

Նախագծի թեմաների ընտրությունը

Թեման կարող է առաջադրել ուսուցիչը՝ հաշվի առնելով իր առարկայի հետ կապված ուսումնական իրադրությունը, սովորողների հետաքրքրություններն ու ուսումնական հնարավորությունները: Կարող են առաջադրել նաև իրենք՝ աշակերտները՝ համապատասխան իրենց հետաքրքրություններին ու ստեղծագործական ձգտումներին: Կարող է նաև ուսուցիչն առաջարկել մի շարք թեմաներ՝ սովորողներին հնարավորություն տալով ազատ ընտրություն կատարել:

Թեման կարող է լինել առարկայական ծրագրի ինչ որ տեսական հարց, կարող է ունենալ գործնական ուղղվածություն, ասենք, շրճակա միջավայրի աղտոտվածության Էկոլոգիական անվտանգության, գլոբալ տաքացման, խմելու ջրի և նմանատիպ խնդիրների հետ կապված հարցեր:

Ուսուցման այս տեխնոլոգիան, սակայն, զերծ չէ թերություններից: Համաշխարհային փորձը ցույց է տվել, որ այն հնարավորություն չի տալիս սովորողների համակարգված գիտելիքներ ձեռք բերել կոնկրետ առարկաներից: Այդ պատճառով նախկինում այն չի կարևորվել: Սա հաշվի առնելով՝ նախագծերի մեթոդը պետք չէ դիտել որպես այլընտրանք ուսուցման մնացյալ մեթոդների: Այն անհրաժեշտ է

սովորողների ինտելեկտուալ ու անձնային որակներ ձևավորելու և զարգացնելու համար: Ցավոք աշակերտները ինքնուրույն որոշում կայացնելիս ընտրում են առավել հեշտ, քիչ ծանրաբեռնված ուղիներ: Նրանք չեն տեսնում դրա հետևանքը իրենց գիտելիքի և կարողությունների վրա: Ուսուցիչը շատ լավ պետք է պատրաստվի նման աշխատանք կատարելու համար: Գնահատումը նման սկզբունքով իրականացնելու համար ուսուցիչը պետք է սովորողի, ունենա անհրաժեշտ պատրաստվածություն: Պետք է հաշվի առնել, որ նման գնահատումը ենթադրում է նաև ուսուցչի լրացուցիչ ծանրաբեռնվածություն:

Նախագծային գործունեությունը դուրս է գալիս ուսումնական առարկաների սահմաններից և ընդգրկում է շրջակա աշխարհի այն ոլորտները, որոնք առավել հետաքրքրություն են ներկայացնում սովորողների համար: Մեթոդի հիմնական նպատակն է՝ սովորողների հնարավորությունն տալ գործնական խնդիրների կամ պրոբլեմների լուծման գործընթացում ինքնուրույնաբար ձեռք բերել գիտելիքներ: Ուսուցչին այս գործում հատկացվում է նախագիշը մշակողի, կոորդինատորի, խորհրդատուի և փորձագետի դերերը: Մեթոդի հիմքում ընկած է սովորողների իմացական կարողությունների զարգացումը, ձևավորել իրենց գիտելիքները ինքնուրույն կառուցելու կարողություններ, կողմնորոշվել տեղեկատվական հոսքերում, զարգացնել քննադատական և ստեղծագործական մտածողությունը: Ձևավորվում են նաև ինքնավերլուծության և հետազոտական կարողություններ, համագործակցային աշխատանքի ր կառավարման հմտություններ, հաղորդակցական որակներ, և, վերջապես, սեփական աշխատանքը ներկայացնելու կարողություններ:

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Նախագծային ուսուցումն ավելի արդյունավետ է «Սովորողի կարողությունների զարգացում և հմտությունների ձևավորում» հիմնախնդրի լուծման գերակայության դեպքում Սովորողների մեծ մասը հակված է իրականացնելու միջնաժամկետ նախագծեր: Նախագծային ուսուցումն արագացնում է օտար լեզուների յուրացումը: Նախագծային ուսուցումը ներդաշնակեցնում է անհատի զարգացման մրցակցային և համագործակցային հարացույցները: Երկարաժամկետ նախագծի իրականացումը գիտական մտածողության ձևավորման անկյունաքարն է: Նախագծային գործունեության ընթացքում սովորողի գնահատումը գերադասելի է երկբալանոց՝ կարող է շարունակել մասնակցությունը նախագծին կամ չի կարող, իսկ նախագծի ամփոփման ժամանակ սովորողի ձեռք բերած արդյունքների գնահատումը հարկ է, որ հենվի ինքնագնահատականի և խմբի մյուս անդամների գնահատականի, ինչպես նաև հրապարակային պաշտպանության արձագանքների վրա: Նախագծային ուսուցման մեթոդի բացարձականացումը վտանգում է սովորողի անհատականության զարգացման համակողմանիությունը և աղքատացնում է մանկավարժական գործիքների արհեստանոցը: Անհրաժեշտ է միշտ ուշադրության կենտրոնում պահել նախագծային ուսուցման միջառարկայական բնույթը: Իրականացված

Նախագծի արդյունքների հրապարակային պաշտպանությունը բարձրացնում է սովորողի ինքնագնահատականը և նպաստում նրա սոցիալականացմանը: Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ նախագծերում աշխատելիս սովորողները ձեռք են բերում նոր գիտելիքներ ու հմտություններ: Նրանք ստանում են այս կամ այն առաջադրանքը, ձևավորում խմբեր, ապա դասարանում և տանը՝ առկա, առցանց կերպով, կազմակերպում են նախագծի կատարման աշխատանքները: Որպես նախագծի ամփոփում՝ ներկայացնում են կոնկրետ արդյունքներ՝ տեսանյութ, աշխատանքի ցուցադրություն, համակարգչային ծրագրի յուրացում, հետազոտության փորձ և այլն: Նախագծի կատարման ընթացքը վերահսկվում է դասավանդողի կողմից, ով առկա և առցանց հետևում և մասնակցում է աշխատանքներին: Նախագծերի մեթոդն իր բնույթով շատ մոտ է գիտնականի գիտահետազոտական գործունեությանը: Նախագծերը կարող են լինել անհատական, խմբային, տեղական և հեռահաղորդակցական: Վերջին դեպքում աշխատանքը կազմակերպվում է համացանցի միջոցով:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1.Նովիկով Ա.Մ., Նովիկով Դ.Ա. Ուսումնական նախագիծ. Կրթական գործունեության մեթոդաբանություն, Մոսկվա., 2004:Ստոլայնիցկայա Մ.Ա. Ի՞նչ է ուսուցման նախագիծը: Մոսկվա. 1 սեպտեմբերի, 2010 թ.

2.Ստոլայնիցկայա Մ.Ա. Դպրոցականների նախագծային գործունեության ստեղծագործական ներուժը: Դպրոցականների ստեղծագործական ունակությունների զարգացում և անհատական նվաճումների հաշվառման տարբեր մոդելների ձևավորում: Մոսկվա, Կենտրոն «Դպրոցական գիրք», 2006:

<https://www.facebook.com/kznakfoundation>

<http://krtutiun20092019.blogspot.com/>

<https://muegn.ru/hy/>